

Atalanta Üzleti Szakgimnázium,
Gimnázium és Szakközépiskola
MAGYAR NYELV VIZSGATEMATIKA
12. OSZTÁLY
2018/2019. TANÉV

I. FÉLÉV

Általános nyelvészeti ismeretek

1. **A nyelv mint jelrendszer** (nyelvi szintek felsorolása, nyelvi jel fogalma, jeltípusok, verbális és nonverbális kommunikáció)
2. **Nyelv és gondolkodás, nyelv és megismerés viszonya** (az emberi kultúra fejlődésének főbb állomásai az írás kialakulásától az elektronikus információtárolás forradalmáig, a nyelv elsőbbségét hirdető elmélet, a gondolkodás elsőbbségét hangsúlyozó elmélet, a nyelv és gondolkodás szinkron fejlődését megfogalmazó elmélet bemutatása)

Pragmatikai ismeretek

3. **A beszéd mint cselekvés** (Austin, Searle beszédaktus elmélete, a lokúció, illokúció, perlokúció fogalma és alkalmazása)
4. **Nyelvcsaládok, nyelvtípusok** (főbb nyelvcsaládok ismerete: indoeurópai, altáji, finnugor, sémi-hámi, sino-tibeti – mely nyelvek tartoznak a nyelvcsaládokba, a főbb nyelvtípusok jellemzői példákkal: ragasztó-agglutináló, bekebelező-inkorporáló, elszigetelő-izoláló, hajlító-flektáló)

Szövegalkotás

5. **A szöveg részei, megalkotás lépései** (a szöveg fogalma, a szöveg részei, a bekezdés fogalma, a tételmondat, fókuszmondat fogalma, a szöveg megalkotásának lépései)

Nyelv és társadalom témakör

6. **Anyanyelvünk rétegződése: irodalmi nyelv, köznyelv, a nyelvi norma (sztenderd)** (nemzeti nyelv fogalma, irodalmi nyelv, köznyelv, nyelvi norma fogalma és jellemzői)
7. **A nyelv vízszintes tagolódása (regiolektusok)** (nemzeti nyelv fogalma, a területi nyelvváltozat fogalma, területi nyelvváltozatok kialakulása, a regionális köznyelv fogalma, a tájszó (alaki, valódi, jelentésbeli tájszó) fogalma, fontosabb nyelvjárások felsorolásszerű ismerete)
8. **A nyelv függőleges tagolódása (szociolektusok)** (nemzeti nyelv fogalma, csoportnyelv, csoportnyelvek elkülönülésének okai, szaknyelv, hobbinyelv, babanyelv, gyereknyelv, ifjúsági –és diáknyelv, szleng, argó fogalma)

9. **Nyelvi jogok** (nyelvi emberi jogok Európában, kétnyelvűség fogalma, kettősnyelvűség fogalma, kevertnyelvűség fogalma, nyelvcsere fogalma, pidzsin nyelv fogalma)
10. **Nyelvpolitika, nyelvtervezés, nyelvművelés** (nyelvpolitika fogalma és típusai: asszimiláló, világnyelvekhez köthető, purista, pluralista nyelvpolitikák, nyelvtervezés, nyelvművelés fogalma, státusztervezés fogalma, korpusztervezés fogalma, nyelvműveléssel kapcsolatos folyóiratok, műsorok, internetes fórumok ismerete)

II. FÉLÉV

Nyelvtörténet témakör

11. **A magyar nyelv rokonsága, a nyelvrokonság bizonyítékai** (nyelvrokonság, nyelvcsalád fogalma, uráli alapnyelv finnugor ágának ismertetése, a nyelvrokonság bizonyítékainak ismertetése a nyelvtudományban és a társtudományokban)
12. **A magyar nyelvtörténet korszakai** (az ősmagyar, ómagyar, középmagyar, valamint újmagyar nyelvtörténeti korszak jellemzői: korszakhatárok, idegen nyelvi hatás, nyelvemlékek a korban-ha van, jelentősebb változások a nyelvi rendszerben)
13. **Nyelvemlékek** (nyelvemlék fogalma, szórványemlék fogalma, szövegemlék fogalma, a fontosabb nyelvemlékek elhelyezése a megfelelő nyelvtörténeti korba, keletkezésük, jellemzésük: Halotti beszéd és könyörgés, Ómagyar Mária siralom, Jókai-kódex, Huszita Biblia, vizsolyi Biblia, Apáczai Csere János: Magyar enciklopédia)
14. **A szókészlet változásai a magyar nyelv történetében** (alapszókincs, szókincs fogalma, a szókészlet változásának belső és külső okai, jövevényszavak fogalma és nyelvek szerinti csoportosítása)
15. **Nyelvújítás** (nyelvújítás fogalma, korszakhatára, főbb kiadványai, szereplői, ortológus fogalma, neológus fogalma, szóalkotási módjai, hatása)
16. **Az információs társadalom hatása a nyelvhasználatra** (az információs társadalom fogalma, eszközei, nyelvi hatásai, előnyei, hátrányai)

tankönyv: Fráter Adrienne: Magyar nyelv 12. MS-2373

Atalanta Üzleti Szakgimnázium,
Gimnázium és Szakközépiskola
MAGYAR NYELV VIZSGATEMATIKA
11. OSZTÁLY
2018/2019. TANÉV

I. félév

Kommunikáció

- 1. A kommunikáció fogalma, tényezői, funkciói** (a kommunikációs folyamat fogalma, célja, a kommunikáció tényezői, funkciói)
- 2. A személyközi kommunikáció** (a kommunikációs folyamat típusai résztvevők szerint, a kommunikáció iránya szerint, hely és idő szerint, az üzenet kódolásának jellege szerint, a személyközi kommunikáció jellemzői)
- 3. A kommunikáció normái írásban** (fogalmazás, klisék, hibaforrások, a nyelvi norma)
- 4. A kommunikáció normái szóban** (a szóbeli nyelvi norma, a közlésfajták)

Retorika témakör

- 5. A retorika fogalma, története** (a retorika fogalmának jelentése az ókori görög és római személetben, a retorika fogalma ma, a retorika mint tudomány meghatározása, híresebb szónokok)
- 6. A szónoki beszéd fajtái az ókorban: ethosz-pathosz-logosz** (az ethosz, a pathosz és a logosz fogalma, ókori beszédfajták felsorolása)

II. félév

- 7. A szónoki beszéd részei** (a szónoki beszéd fogalma, a bevezetés, elbeszélés, részletezés, bizonyítás, cáfolás, befejezés jellemzői, funkciójuk a szónoki beszédben)
- 8. A beszéd alkotásának lépései** (a téma kijelölése, anyaggyűjtés, vázlatkészítés, elrendezés, szövegformálás, ellenőrzés, emlékezetbe vésés – az egyes részek végrehajtásának módja, az ezzel kapcsolatos feladatok)
- 9. Az érvek fajtái** (az érv: háromtagú érv, kéttagú érv, konklúzió, premissza fogalma, az érvek típusai és fogalmuk: meghatározásból levezetett, ok-okozati összefüggésből levezetett, körülményekből levezetett, fortiori érv, összehasonlításon alapuló érv, ellentétben alapuló érv, bizonyítékból származtatott érv)
- 10. Az érvelés módszerei** (indukció, dedukció fogalma)
- 11. A cáfolat** (a cáfolat fogalma, helye a szónoki beszédben, funkciója: miért van rá szükség)

12. **A szónoklat előadásának követelményei, szónoki-előadói műfajok** (szempontok, amire a szónoknak figyelnie kell, az előadás módjai: szabad, félszabad, kötött előadás, tanácsadó, törvényszéki, alkalmi beszéd fogalma)

tankönyv: Fráter Adrienne: Magyar nyelv 11. MS-2372U

2018/2019-es tanév 9. évfolyam

B, Nyelvtan I. félév

A kommunikációs folyamat tényezői és funkciói
A tömegkommunikáció fogalma és eszközei
A tömegkommunikáció hatása a társadalomra
Médiaműfajok, az internet nyelvhasználata
A nyelv mint jelrendszer, jelelem, jel
A nyelvi szintek. Hangtan: magánhangzók és mássalhangzók rendszere
A hangzótörvények: A hangrend, illeszkedés és hiátus-törvénye. A teljes hasonulás (írásban jelölt és jelöletlen).
A részleges hasonulás (képzés helye szerinti, zöngéesség szerinti). Az összeolvadás, a kiesés, a rövidülés törvénye.
Szóelemek/morfémák (szótő, toldalékok), a toldalékok fajtái, funkciói

II. félév

A szóalkotás módjai (szóösszetétel, szóképzés, mozaikszó-alkotás)
A szófajok rendszere: ige, névszók, igenevek, határozószók, viszonyzószók, mondatzószók
A mondat fogalma, csoportosítása modalitás, szerkezet és logikai minőség szerint
A szószerkezetek/szintagmák, a hozzárendelő, a mellérendelő és az alárendelő szintagma
Az alany és az állítmány fogalma, fajtái
A tárgy, a jelző és a határozók fogalma, fajtái
Az egyszerű és összetett mondatok
Az alárendelő összetett mondat fajtái, elemzése
A mellérendelő összetett mondat fajtái, elemzése
A szöveg fogalma, jellemzői, szerkezete
Helyesírásunk alapelvei: kiejtés szerinti, szóelemző, a hagyomány elve szerinti írásmód és az egyszerűsítés elve

10. évf.

B, Nyelvtan I. félév

A szöveg
A szöveg szerkezete, a szövegegységek
A szövegösszefüggés/ szövegkohézió
A szövegtípusok (leíró, elbeszélő és érvelő szövegtípusok)
A hivatalos levél formai, szóhasználati szabályai
A motivációs levél formai szabályai, lehetséges tartalmi elemei
A kérvény formai szabályai
Az önéletrajz formai követelményei a különböző önéletrajzi típusokban
A digitális kommunikáció szövegtípusai
Stilisztikai alapismeretek
Stílusrétegek és nyelvi jellemzőik (a társalgási, a tudományos, a publicisztikai és a hivatalos stílus)

II. félév

Jelentéstan
A hétköznapi és művészi kommunikáció
Zeneiség a hétköznapi és a szépirodalmi szövegekben: a hangszimbolika, a szövegfonetikai eszközök (hangszimbolika, áthajlás, alliteráció, rím)
A képszerűség eszközei a hétköznapi és a szépirodalmi szövegekben (metafora, megszemélyesítés, metonímia, szinekdoché, szinesztézia, hasonlat, allegória, szimbólum fogalma, fajtái, szerepe)
A szó a hétköznapi és a szépirodalmi szövegekben. A szavak jelentésszerkezete, hangalak és jelentés, hangutánzó szavak, hangulatfestő szavak, egyjelentésű szavak, többjelentésű szavak, azonos alakú szavak (homonímiák), rokon értelmű szavak (szinonimák), hasonló alakú szavak, ellentétes jelentésű szavak
A szavak stílusárnyalata a művészi szövegekben (neologizmus, idegen szavak, szóhangulat, szófajok stilisztikai szerepe, szófajváltás, intertextualitás)
Alakzatok a hétköznapi nyelvben és a szépirodalomban (ismétlés, halmozás, gondolatrítmus, ellentét, oximoron, körmondat, inverzió, késleltetés, körülírás, túlzás, kicsinyítés, ellipszis)
A szövegszerkesztés a szépirodalmi szövegben (monológ, epilógus, cselekményszál, narráció, időrend, kompozíció)